

เฉลยใบงานที่ 3.4 เรื่อง ตัวอย่างการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

คำชี้แจง ผู้เรียนศึกษาบัตรความรู้ที่ 3 และสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตหรือในท้องถิ่นของตนเอง เรื่อง การแพทย์แผนไทย พร้อมอธิบายหน้าชั้นเรียน (กลุ่มละ 6-7 คน โดยเขียนชื่อ-สกุล เลขที่ ไว้ด้านหลังใบงานที่ 3.4 นี้)

การแพทย์แผนไทย

การแพทย์แผนไทย หมายถึง กระบวนการทางการแพทย์เกี่ยวกับการตรวจ วินิจฉัย บำบัด รักษา หรือป้องกันโรค หรือการส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของมนุษย์ การผดุงครรภ์ การนวดไทย และให้หมายควมรวมถึง การเตรียมการผลิตยาแผนไทย และการประดิษฐ์อุปกรณ์ และเครื่องมือทางการแพทย์ ทั้งนี้โดยอาศัยความรู้หรือตำราที่ได้ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อกันมา พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 ได้ทรงปฏิสังขรณ์วัดโพธาราม หรือ (วัดโพธิ์) ขึ้นเป็นอารามหลวงชื่อว่า “วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม” ทรงให้รวบรวมและจารึก ตำรายาฤษีคัดตน ตำราการนวด ไว้ตามศาลาราย ส่วนการจัดหายาของทางราชการมีการจัดตั้ง กรมหมอและโรงพระโอสถคล้ายกับสมัยอยุธยา แพทย์ที่รับราชการเรียกว่า หมอหลวง ส่วนหมอ ที่รักษาราษฎรทั่วไปเรียกว่า หมอราษฎร์หรือหมอเคลยศักดิ์

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ทรงเห็นว่าคัมภีร์แพทย์ ณ โรงพระโอสถสมัยอยุธยานั้นสูญหายไป เนื่องจากตอนนั้นมีสงครามกับพม่า 2 ครั้ง บ้านเมือง ถูกทำลายและราษฎรรวมทั้งหมอแพทย์แผนโบราณถูกกวาดต้อนไปเป็นเชลย ทำให้ตำราและข้อมูล เกี่ยวกับการแพทย์แผนโบราณของไทยถูกทำลายไปด้วย จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เหล่าผู้ชำนาญโรคและสรรพคุณยา รวมทั้งผู้ที่มีตำรายานำเข้ามถวายและให้กรมหมอหลวง คัดเลือกให้จดเป็นตำราหลวงสำหรับโรงพระโอสถและในปี พ.ศ. 2359 มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ ให้ตรากฎหมาย ชื่อว่า กฎหมายพนักงานพระโอสถถวาย

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ทรงปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพน วิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์) อีกครั้ง ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการจัดตั้งโรงเรียน แพทย์แผนโบราณแห่งแรก คือ โรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดโพธิ์ ในงานฉลองวัดโพธิ์สมัยนั้น ทรงพระดำริว่า “อันตำรายาไทยและการรักษาโรคแบบอื่น ๆ เช่น การบีบนวด ประคบ หมอที่มี ชื่อเสียงต่างก็หวงตำราของแต่ละคนไว้เป็นความลับ” ตลอดจนทรงดำริว่า “การรักษาโรคทาง ตะวันตกกำลังแผ่อิทธิพลเข้ามาในประเทศสยาม และในเวลาอันใกล้จะบดบังรัศมีของการแพทย์ แผนโบราณเสียหมดสิ้น สุดท้ายอาจไม่มีตำรายาไทยเหลืออยู่ เพื่อประโยชน์ของอนุชนรุ่นหลังก็ได้” จึงทรงประกาศให้ผู้ที่มีตำรับตำรายาโบราณทั้งหลาย ที่มีสรรพคุณดีและเชื่อถือได้เท่าที่มีอยู่สมัยนั้น นำมาจารึกไว้บนหินอ่อน ประดับไว้บนผนังพระอุโบสถ ศาลาราย เสาและกำแพงวิหารคด รอบพระเจดีย์สี่องค์และตามศาลาต่าง ๆ ของวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์) ที่ปฏิสังขรณ์ในครั้งนั้น

ศิลาจารึกนี้เป็นตำราบอกสมมุติฐานของโรคและการรักษา และยังได้มีการจัดหาสมุนไพรที่ใช้ปรุงยาและหาได้ยากมาปลูกไว้ในวัดเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นได้ทรงให้ปั้นรูปฤๅษีตัดตน ในท่าต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้ประสงค์จะฝึกตนเป็นแพทย์หรือหาทางบำบัดตน ได้ศึกษาเป็นสาธารณะทาน นับว่าเป็นการจัดการศึกษาให้กับประชาชนรูปแบบหนึ่ง รัชสมัยนี้มีการนำเอาการแพทย์แผนตะวันตกเข้ามาเผยแพร่ โดยคณะมิชชันนารีชาวอเมริกัน โดยการนำของนายแพทย์แดน บีช บรัดเลย์ ซึ่งคนไทยเรียกว่า หมอบรัดเลย์

แบบประเมินคะแนน

เกณฑ์การประเมิน		สรุปผลการประเมิน	
การคิดวิเคราะห์ 6 คะแนน (.....)	ความคิดสร้างสรรค์ 4 คะแนน (.....)	☐ ระดับดีเยี่ยม 9-10 คะแนน ☐ ระดับดี 7-8 คะแนน ☐ ระดับพอใช้ 5-6 คะแนน ☐ ระดับปรับปรุง 0-4 คะแนน	ลงชื่อผู้ประเมิน (นายมิตรสันต์ ดำรงธรรม)